

Иван Негришиорац

УСЛОВНИ POST SCRIPTUM

Прошло је више од две деценије од како сам, збирком *Труле јабуке*, пао усред српских песничких превирања. Много је то времена; свакако довољно да се човек физички и ментално сасвим преобрази, да му брада побели, а да избледи све што му је икада значило и што је, чак, давало смисла његовом постојању. Мало је, међутим, то времена да се ишта уради уколико негде већ није уписано да се то неизоставно мора догодити.

Поезија се, без сумње, јавља као некакав продукт усредсређеног рада и свесног и свесног опредељења, али је далеко моћнија чињеница да је песма, ако је права и непатворена, пре свега милост трансценденције и дар који даривани никада и никако не може заслужити. Отуда ових двадесетак година, тако значајних за људске релације и за овоземни живот, у чистоти песничког духа не морају значити ама баш ништа. Другде ће се одмерити ваљаност тог трајања.

Претресао сам двадесетак година своје песничке преданости. Нисам незадовољан оним што се затекло на том гумну. Нисам, међутим, ни нарочито задовољан. Остајем, дакле, на ничијој земљи, ни тамо ни овамо. У неизвесности која ће, надам се, потрајати до мог судњег часа. А, заправо, сигуран сам тек у једно: још сам жив и још ми трепераво светлуцање песничког даха представља основни мотив да останем овде и да надаље учествујем у овоземним тричаријама. Мирно, дакле, очекујем суд који нећу бити у прилици да чујем.

Хвала поезији што ме је сачувала! Никада јој нећу моћи узвратити истом мером. То је, додуше, сасвим нормално и једино схватљиво, али код мене буди неку скрушеност која ме непрестано збуњује. Онолико колико се већа, лепша и вреднија песма ствара, толико сам мањи, недостојнији и не-

знатнији. И знам да никада праву похвалу поезији нећу умети да изрекнем. Па помислим: најбоље је да ћутим. Много је што сам и ово рекао. Тужња успешније исказује оно што се не може именовати!

МУДРО ЈЕ

спремаш вечеру за двоје,
волео бих да се посечеш режући краставац и
црни лук
доливајући уље уз споре казальке будилника.
изађеш ли још увек на терасу
да посматраш реку како у вечери клизи у
низводне облаке.
прве светиљке града као жуманце у врелом уљу
и сиромашна звезда.
питај се како слика у мојим очима не
распукне се у крхотине
налик облацима што мењају облик и боју
питај се којим чудом још видим реку твоје
голо кухињски тело
што мигољи се пода мном и као змија
гмиже у своје легло.
по столу на коме ћете јести клизи бубамара
а помишљам на Хераклита:
мудро је признати да је све Једно.
подижем кажипрст крадом и жуту утробу
размазујем по столњаку.
мораћете га брисати салветом мислећи да је
неко неопрезно
кашнуо гулаш из конзерве.

ЈУНАЧКИ ИЗ КРЕВЕТА. БОЛАНИ ДОЛЧИН. ПИХТИЈЕ

Трули На хрпи и сметлишту
Без млека и јогурта, црног хлеба Просјаци
млатарују звечкама: да раскуће дворове,
потрују псета
и разгоне кокоши Служинчад за глежњеве
обесе о довратке
А витезови у лов хитају, са соколима На
фудбалске утакмице
Са грајом разносача соде и новина за
седење Низ телефонски паламар
што не пребацује с крова на кров Лагумом
до пупка, до мрца А пријатељи Црни
арапин на звону: да наплати
станарину, женскиње развуче по стоговима
А навијачи

Сад Знам шта ми је чинити По упутима
певача,
да утегнем кости и млохаве гњатове
Да не размину се изнутрице,
док сиђем до месаре Донесем
главу у торби Свињску,
за пихтије Да ме
у гусле туре

ЈАМАЧНО

Населио сам
ове зидове, унео своје
ствари Размештам по кутовим
мирис прљавог рубља: учкур,
довољно дугачак
да обухвати собу Ципеле,
кашаљ и линија
по којој разастиremo ситне
стрелице: кревет,
ја Време је
да пристанемо на свет, то је
што јесте Речи се саме
угађају, по
лоју Седам дана мљацкао, вукао
пете по паркету Сад, оронули: духови,
враџбине, мишји репови: на
метлама јурцају, бежи накострешени
перчин Доста је
било, доста Сад коракнем,
увис Таваница спусти
лестве, сваки грумен ваздуха
пропустим кроз слућне
балоне Населио се,
сасвим Нема више скакавци,
губа, вашке Населио
мрак што милујем,
прстом,
топал Све постало
исто: кугла,
тамна Светлуца зрневље,
светлуца: прође
кроз шаку Треба поћи,
ако има: још:
ако игде:
где

ОД „А” ДО „Ш”

Твоје тело мирише
смрћу која ће доћи, која

долази Волим те
дроње што цветају у свећу
под канцерозном капицом: дрхти
ватрица на којој венске
амебе греју своје прстиће Опрости
за изливе нежних помија: наликује то ретким
капљицама крви што процуре
кроз мождано
сито Топле животиње
подземља прво промоле
њушкицу, а онда њуше Није
овај ваздух, то добро знаш, намењен свима
који га дишу Кад ноге зебу,
увијеш се у ћебе: кад зора цикне,
мрак ти је у очима Узалуд тад шапуће
кактусни цвет што отвара шачицу
у трулим плућима Колико
гнојавих прашника остаје за пчеле,
зоље и зунзаре Неко
ће већ рећи: ето,
то је све Кад месечина
обори уши, капнуће звездани
мед Опрости што с гњилим речима
спуштам длан на твоју подлактицу, јер
дишемо,
још, дишемо посути мехурићима ваздушног
пелуда Очи су склопљене
и у тами не могу
повући црту од које почињеш
ти, на којој завршавам
ја Кад казаљке покидају своје пупољке
и бројке са часовника распу се
као ситне семенке Зажмури, стисни петљу,
трепавице већ опадају: воли,
не воли Колико је бесконачности
остало Из очију цури
песак у друго неко око, а мед што не види
се лагано ти пресипа се у моје
тањириће Пијем те, данима,
да свемирска прашина
негде, згусне се
у тиху неку
звезду

ПУПАК ЈЕ КРАЈ СВЕТА

Седим, грицкам
кору хлеба, пијуцкам
воду и гледам
у небеса, тамо где
седим, грицкам кору хлеба

и воду пијуцкам, воду,
на којој, у шладњу, леска се
сенка где седим, грицкам
и пијуцкам оно што
треба грицкати и пијуцкати, а тврди
окрајак хлеба сјаји се, и на њему
седим, пијуцкам и грицкам,
седим и седим,
гледам

ТАШУН, ТАШУН

О, како је свет густо,
густо насељен Како кроз мене
пролазе хиљаде паучинастих створова
што хитају у оне банке
тамо, на врху сламе нашег кумчета
кога никад видели
нисмо И како сам сретан што немам очи
да видим силну гунгулу, од које пуцају
шавови
наших мозгова и крпице разилазе се на све
стране Кад би ти створови
улетели нам кроз очиње бушотине,
покуљала би душа у хиљаде
нафтних млазева Не би
се нашло цеви да све то скупи у кичмени
тоболац, не би космичко јаје могло очувати
се
у љусци Ето, док решавамо да ли су два и
два одиста
пет, док мућкамо је ли љубав врста
шаргарепе, свет се скуља у ледену,
ледену тачку Крај реченице, крај
света кад ће се прогледати,
у милионитом делу
секунде

СЕОБЕ

У купатило,
у топле крајеве! Све што имамо
стиснимо у шаку и са два-три грумена
ваздуха кренимо бескрајним светлосним
серпентинама. Јеси ли видео танке стазице
што усекле се по можданим алпима,
јеси ли осетио како голица
по табанима та небеска грејалица? У
купатило,
у сливник са лапавицом косе,
мокраће и сапунице, тамо

да населим се, тамо да цикнем: чист,
чист хоћу да умрем! Лице, тамо,
звезданом прашином да умивам, умивам и
умивам. Мада све више са мртвима
живим, сведочећи да мртви
не мртвују у хују смрти, ију-ју, бар за сада
док не креснем шибицом и пламен не
прошапће
да сам одавно и заувек жив, само
жив. О, у купатило,
купатило, да топлим водом оперем руке,
од свега, да се умијем, тамо где сви
отпаци телесни слажу се и ћуте
поучним смрадом. О, само тихи,
чисти светлосни измет
да будемо!

ДАНАС САМ САДИО РУЖЕ!

*Мињи, овај љубавни
џујољак*

Топал фебруарски дан. Мирише
пролеће. Сунце, тај жути, небески длан,
згрејало зидове кућне, скупило мухе на
малтерни фил,
а пољске извело мише, међ стабла,
да грицкају листиће сухе.

Убод ашовом. Ископај, синко, малене раке,
док блатњаво сало по трбуху алатке виси.
Ух, те подземне сплетке!
Као по харфи, пребирам прстима корење
тетка-дуње, баба-вишње или су то ножне
Жиле
скамењене неке гуске или патке.

Копам јаму. Нек живот победи
смрт саму: побошћу стабаоце ситно, загрнути
земљом, оставити прах да пусти клицу,
балицу низ губицу, па из маленог овог гроба
нек настане неко ново, боље доба!

Јесам ли, икад, своју копао
раку? Јесам ли крв млаку оставио да сасвим
се охлади? Ко то у мени рије, док сним да
живот
у овом кусом жбуну пробудим? Где је живот
што траје ко космичко
јаје и сеје жуманце од ког се крв леди и
груша, претвара у камичак?

Погледам небо: топал сунчев
длан, знам, пробудиће успавани чмичак,
ситно зрнце што клицом кресне светлосно
брдо
и крхки животни пламичак. Данас су
ме посадиле руже! Да ли ћу се примити?

ТРЧИМ, А ГЛАВЕ МИ НЕМА!

Јесте ли видели моју сенку? Јесте ли
је очепили, изненада, кад преломила се
и пала вам, ничице, на колена, тамо иза
можданог ћошка? Погледајте у очи и реците:
јесте
ли чисти? Негде се уваљала у прашини,
отежала, па сад: ни макац!

Ништа се не примети
кад изгубиш оно без чега се не може, тек
после
почне да штреца и боде! На крају света,
видиш: главе нема, врат зинуо
као подсечена лубеница.

Није ли на извор скокнула, да окупа се
у ђурђевданској капи, што лебди међ
врбеним
облакодерима, није ли, у парку, куцнула о
кору,
бору, а тамо: душа у најлепшој светлости
дрема! Из пене анђеле подиже,
из магле цеди мед и млеко!

И можда, баш тад, рече: где ми је чаробно
секирче, утући ћу живинче што мили ми кожом,
нек од њега остане само сен! Можда
је пукла нека светлосна жица! Можда нас ништа
не држи: ни земља, ни небо!

Куд ли се дела, лукавица
превртљива? О, нека дође
сечиво у лелујавој шаци, нек одвоји лице
од наличја! Само да појави се, та погана,
мила ноћ! Јесте ли видели
црно моје сунце?

ДАЈДЕ ГАЈДЕ!

О, мили пријатељи! Како би добро
 било да ме нема, да глава ми прсне у
 хиљаде атомских
 кртица и да, попут нуклеарне елетране,
 постанем само црта и реза у статистичком
 бедкеру за следе.

Нека ноћ издужи се у бескрајну цев, нека
 постанем птица у оцаку што лапара крилима
 по голом зидном обручу и кљуца малтер,
 док у коштаном срсима страх упреда
 систолини
 квасац у црни, космички канап.

О не, нећемо ми остати у овој цевастој
 мртвачници, зар не, драга! Сећаш ли се кад
 смо на оцаку
 отпкринули димничарска враташца и кад
 излетела
 млада сврака. Њен црни кљун још нам је
 заривен
 у срчаном резервоару и непрестано капље:
 ни-кад-ви-ше!

Зато, главу горе! Нешто ће пући
 нам пред очима, нека капијица огласиће
 своје чаробно
 „клик” и хрупихемо у други неки свет!
 Пробудићемо се у бескрајној,
 сјајној лопти по којој скакућу и наши, тихи,
 гласови. Погледајмо
 се, љубави, у очи: има ли искре у њима?

И све ће бити добро! Неће нас
 ни бити, мили пријатељи, као што је сврака
 давно
 у нама узлетела и претворила се у црно
 перце што лелуја
 до на дно трпезе где светлост се згуснула у
 оброк
 који храни самога себе!

О, како ћемо од среће пући,
 као писак невидљивих гајди!

ОЧИНСКА

Оче, радујем Ти се! Погледај
 како дишем, плућа се шире и ја се дижем,

дижем, чак до пеба, до деснога
Твога стопала. Ваздух
у мени, то је дух
што из уста Твојих шири се светом
и на рупице носне увлачи се као бели,
небески

миш. па њушка, грипка
и цијуљи по топлој плућној марамици. Не
реци. Оче:

„Ух, ови двоношци по лику мојему, они
не виде очима и не чују ухом.” И не гњечи
нас,

по гомилама, палцем што нам се чини
као облак цементне прашине. Погледај ме
добро:

видиш како ми трепавица расте, врх длаке у
коси чепа се

падвоје и светлост у зеницама разлама
у хиљаде коцкица. Мора ли нам мождани
очај потпалити фитиљ, тамо,

у подрумима, у лобањском
арсеналу? Оче мој,

радујем Ти се! Радујем се свету
Твојему, Твојој моћи и мојој немоћи,
радујем се

сунцу што, на истоку, подиже своју поспану
главицу и радујем месецу
што облива нас својим ноћним млеком.

Нека крикне

сова у најдубљем зацепку Твог прслука,

а ја ћу рећи: ево, огласио се,

Он, који нас на себи носи

као јевтину бижутерију! Оче мој, ништа,

ништа ми не треба! Све ти предајем

што си ми подарио. Усправљам се, ево,

са главом надоле, у темеље ове земље

лобањом

уздан! Погледај, сад сам у природном

положају и свет

се окренуо тумбе. Ствари су на своје дошле

место, док дубим, док удишем,

и ширим се светом, ширим

у бескрај, огроман,

све док, као перо, не затреперим

у ложи Твог ножног палца. Оче мој,

не одбацуј нас! Нисмо ми памучни

грумуљак чарапе коју си

са стопала свукао и

хитнуо у наш

мравињак.

СТАРА ЛОЗА

Свитаk се круни
круна се свија!

Дуго не гледасте
народ свој, народ није видео
вас. А кад у то огледало
зађете, као у забран, видећете
самога себе. И ништа,
ништа више. Шта ли ће севнути,
у мимоходу, кад две комете
са далеких звездарника
суоче се очи
у очи?
Одговора нема,
дуго га неће бити. А блеснуће
тек кад јуродиви шапне вам
питалицу која буди
из мртвога сна! Па каже: није ли врх
носа само опленачко брдо, није ли
око топли милочерски
затон?

Рука ће, тада,
само одмахнути пут међузвездане
прашине. Па нека, нек запева
комета у нашем уху пуном
тричавих будница! Под пазухом
нема више бледског
младежа, па шта? Знамо ми да крв је
у образима бледа, све блеђа. Нема ту живота
док нова жила не избије и помлади
шумадијски храст. Биће калемара,
браћо мила! Да вешта рука помилује
бора са Златибора, оморику
с Копаоника. И кад све се разграна
у звездану лозу, кад месечево
зрцало блесне у оку,
синуће чудо: у стаклу, гле, нема
бледуњавог лица, има само
лице народа
сурог.

ПОЗИВ: Док часници клече и престо
бруји празаи, промаја свима
дува у глави! А велика реч,
с небеса хитнута у прса,
нек угради се у срце
и постане штит!

ПОСВЕТЛИ МЕ, БОЖЕ!

Не журите сати, бежите минути!
Блистав скалпел сласти тело ми полуги.

Шта то мозак слути, шта видеће очи?
Зар се костур крути у прах праха точи?

Зар име на плочи и житије кратко
Црвуљак да срочи? Перо моје слатко,

Ти, нежна алатко, на смртној сам проби:
Покров црн је сатко речник што ме дроби.

Није мрак у соби, мрак ми је у души!
У страшној сам доби, у порозној суши,

Кад све ми се руши, и сурово пламти,
А згариште пуши. Ево, Вишњи, дам ти

Све што грех мој памти! Нек канца ме лови,
Ко миша. Мој срам ти приносе орлови!

Ал нек се преполови тежина ми, и спас!
Оче, благослови, на уклони ужас!

Очувај ме данас, донеси ме сутра!
Остани уза нас у ова мрачна јутра!

Обасјај изнутра, осветли ме, Боже!
Утврди ми сутра, изгнај ме из коже!